

## LEERTRAJECT COLLEGIALE BESTUURLIJKE VISITATIE TRANCHE 5

---

Het benutten van elkaars expertise is een krachtig professionaliseringsmiddel, ook voor bestuurders van organisaties in het voortgezet onderwijs. Niet voor niets wordt in één van de kwaliteitsafspraken in het Sectorakkoord gesteld dat collegiale visitaties behulpzaam kunnen zijn bij het versterken van de bestuurskracht en daarmee een bijdrage kunnen leveren aan de onderwijskwaliteit.

Dit jaar faciliteert de VO-academie voor de vierde keer Collegiale Bestuurlijke Visitaties. Deze visitaties zijn inhoudelijk gestructureerde bezoeken aan een schoolbestuur door collega-bestuurders. Zij nemen het bestuurlijk denken en handelen van een schoolbestuur onder de loep en geven professionele en zorgvuldige feedback.

### Doel

Het doel van een visitatie is bij het ontvangende schoolbestuur een sterke vorm van reflectie op gang te brengen waardoor zij leren hun bestuurlijk denken en handelen te professionaliseren, te verbeteren en of te innoveren. Door zelf-evaluatie en gerichte feedback vanuit verschillende belanghebbenden zoals ouders en medewerkers, krijgt het leren en verbeteren binnen een schoolbestuur een nieuwe impuls. En met een visitatie kunnen schoolbesturen laten zien dat zij in staat zijn zelf hun werkerrein te beoordelen en de kwaliteit van hun functioneren en hun morele kompas te bewaken.

De ervaring leert dat door de onderlinge discussies ook de bezoekende bestuurders zelf nieuwe inzichten opdoen omtrent het eigen bestuurlijk denken en handelen.

### Vaste werkwijze

De visitaties verlopen volgens een vast patroon. De deelnemers krijgen eerst een gezamenlijke startbijeenkomst. Kennis maken met elkaar staat dan centraal en men leert een zelfevaluatie te schrijven en

goede feedback te geven. Voorafgaand aan de visitatie maakt elk bestuur een zelfevaluatie en formuleert een of meer leervragen waar de visitatiecommissie feedback op zal geven. De commissie komt een dag langs en spreekt met het bestuur, met leden van de raad van toezicht, eindverantwoordelijk schoolleiders, ouders, docenten, leerlingen en bijvoorbeeld het stafbureau. Aan het eind van de dag koppelt de visitatiecommissie de belangrijkste observaties terug. Later volgt nog een schriftelijke rapportage.

Na verloop van tijd neemt de voorzitter van de visitatiecommissie nog een keer contact op met de gevisiteerde bestuurder om te vragen of hij al uitvoering heeft gegeven aan de aanbevelingen. Uiteraard is dit aan de bestuurder, maar in principe is dit onderdeel van het traject.

### Onderzoek visitaties

De VO-academie heeft in 2015 laten onderzoeken onder welke condities visitatie succesvol kan zijn en welke ondersteuning daar voor gewenst is. Dit onderzoek is uitgevoerd door hoogleraar Edith Hooge en onderzoeker Hartger Wassing. Het onderzoeksrapport staat op de site van de VO-academie: "Leren van besturen, collegiale bestuurlijke visitatie in het voortgezet onderwijs".

Op basis van dit rapport is de VO-academie in 2015 een pilot gestart om een passende methodiek van Collegiale Bestuurlijke Visitatie in het vo te ontwikkelen. Deelnemers aan de pilot zijn zeer enthousiast en er is besloten vervolg te geven aan het traject. De VO-academie ondersteunt de uitvoering van het gehele visitatietraject, dit samen met twee ervaren onafhankelijke voorzitters en twee secretarissen die de kwaliteit, de voortgang en de zorgvuldigheid van het visitatieproces bewaken.

### Voor wie?

Het leertraject Collegiale Bestuurlijke Visitatie is ontwikkeld voor besturen in het voortgezet onderwijs. Indien een bestuur gevormd wordt door verschillende leden dan, is het zeer aan te bevelen dat alle bestuursleden deelnemen aan de visitatie.



## Spannende beleving?

Collega-bestuurders die een kijkje in de keuken nemen en ook nog eens gerichte feedback geven. Dat kan spannend zijn. Maar het levert ook heel wat op zo blijkt uit reacties van oud-deelnemers:

### *Over de startbijeenkomst ter voorbereiding van de visitaties*

"...Deze was zorgvuldig en uitgebreid. Los van het bepalen van de inhoud, was de voorbereiding nodig om op één lijn te komen hoe we het spel met elkaar zouden gaan spelen. Met elkaar betrachten we een bepaalde zorgvuldigheid, ook voor de bestuurders die na deze pilot deel gaan nemen aan het traject..."

### *Over de zelfevaluatie*

"...Buitengewoon nuttig. Het dwingt je om met meer afstand naar de eigen organisatie en het eigen handelen te kijken. Reeds de eerste versie van de zelfevaluatie levert nieuwe inzichten op. Vervolgens voer je allerlei goede gesprekken met verschillende mensen in de school waar je anders geen tijd voor neemt. Daaruit haal je dingen die je anders niet zou weten..."

### *Over de visitatiedag*

"...De mensen in mijn organisatie vonden de gesprekken erg prettig; stevig doch professioneel. De gesprekken zijn niet als examens ervaren. Er was bovendien ruimte voor de eigenheid van de school..."

### *Over het contact met collega-bestuurders in de visitatiecommissie*

"...De visitatiecommissie leverde een mooie mix van verschillende inzichten en observaties..."

### *Over de aanbevelingen van de commissie*

"...Met het geschetste beeld en advies kan ik goed uit de voeten. Ik heb er erg veel aan gehad. Het kwam precies op het goede moment voor mijn organisatie..."

"...Bijzonder veel aan gehad. Ze passen heel goed in de fase van de organisatie. Dit helpt me om de richting scherp te krijgen en ondersteunt mij om

bepaalde dingen duidelijk te maken aan de organisatie..."

## Uitgangspunten van Collegiale Bestuurlijke Visitatie

1. De doelstelling van Collegiale Bestuurlijke Visitatie is **leren en ontwikkelen** door een sterke vorm van reflectie. Om recht te doen aan deze leer- en verbeterfunctie zijn de uitkomsten van de visitatie vertrouwelijk ofwel geanonimiseerd.
2. Het onderwerp van de Collegiale Bestuurlijke Visitatie is (de kwaliteit van) **bestuurlijk denken en handelen** te verbeteren. Om focus te behouden tijdens de visitatie is het aan te bevelen een inhoudelijke leidraad bij de Collegiale Bestuurlijke Visitaties te gebruiken. Deze leidraad bakent het onderwerp 'bestuurlijk denken en handelen' af en bevat thema's en vragen die onderwerp kunnen zijn van de visitatie. De leidraad heeft een open karakter om te voorkomen dat het als een controlelijst gaat fungeren en er ongewenste bureaucratie ontstaat.
3. **Zelfevaluatie** vormt een belangrijke basis voor de visitatie. De hierboven genoemde inhoudelijke leidraad geeft richting aan de zelfevaluatie. Zelfevaluatie is een noodzakelijke voorwaarde om de benodigde reflectie voor leren en verbeteren op gang te brengen. Dit onderdeel kan daarom niet los gezien worden van de eigenlijke visitatie en de feedback die het ontvangende schoolbestuur krijgt.
4. **Feedback** die aanzet tot leren en verbeteren is een belangrijk onderdeel van het visitatiebezoek. Het is daarom van groot belang dat de visitatoren zich bewust zijn van het belang van de kwaliteit en de gerichtheid van de feedback die ze geven en dat zij over de kennis en vaardigheden beschikken om effectieve feedback te geven.
5. Om het leer- en verbetereffect te borgen is een **follow-upgesprek** een vast onderdeel van de Collegiale Bestuurlijke Visitatie.



6. De uitvoering van Collegiale Bestuurlijke Visitatie in het vo gebeurt door een **visitatiecommissie** bestaande uit drie visitatoren (deelnemende bestuurders), een externe voorzitter en een externe secretaris. Dit betekent dat elk deelnemend bestuur zelf wordt gevisiteerd en deelneemt aan drie visitatiecommissies. Er wordt door de VO-academie een indeling gemaakt waardoor besturen niet wederkerig bij elkaar op bezoek gaan.

De VO-academie verzorgt ook later in 2019 Collegiale Bestuurlijke Visitaties; de manier om een impuls te geven aan het bestuurlijk denken en handelen.

#### **Juni 2019: start CBV tranche 6**

Startbijeenkomst: 13 juni 2019  
Visitaties: september - maart 2020  
Slotbijeenkomst: 25 maart 2020

#### **December 2019: start CBV tranche 7**

Startbijeenkomst: 6 december 2019  
Visitaties: januari 2020 - mei 2020  
Slotbijeenkomst: 17 juni 2020

De bijeenkomsten vinden plaats bij de VO-raad.

#### **Kosten**

De kosten bedragen per bestuur 10.000 euro exclusief btw. 50% wordt door de VO-academie betaald en 50% is voor rekening van het deelnemende schoolbestuur.

#### **Bijeenkomsten**

De gezamenlijke startbijeenkomst vindt plaats op 13 juni 2019 van 10:00-15:30 uur bij Leerhotel Het Klooster te Amersfoort.

De visitaties zullen plaatsvinden in de periode september 2019 tot en met januari 2020. U kunt in uw aanmelding aangeven wat uw voorkeur heeft.

De slotbijeenkomst staat gepland op 11 maart 2020 van 13:00 tot 16:00 uur bij de VO-raad te Utrecht.

#### **Aanmelding en inschrijving**

U kunt zich via de website van de VO-academie ([www.vo-academie.nl](http://www.vo-academie.nl)) aanmelden voor de vijfde, zesde of zevende tranche Collegiale Bestuurlijke Visitatie. Er zijn per tranche maximaal 16 plaatsen beschikbaar. Let op: het is zeer aan te raden om als voltallig bestuur deel te nemen aan het traject. Namens het bestuur is 1 inschrijving voldoende.

#### **VO-academie**

Postbus 8282 3502 RG Utrecht  
T: 030 232 48 00 | [www.vo-academie.nl](http://www.vo-academie.nl)  
[info@vo-academie.nl](mailto:info@vo-academie.nl) | [twitter.com/voacademie](https://twitter.com/voacademie)

